

Nicolaus Schütze

Programma Quo Rector Universitatis Rostochiensis Nicolaus Schütze/ I. U. D. & Profess. Ad Exequias Quas ... Dn. Nicolao Scharfenbergio, I. U. D. Consuli Reipub. Rostochiensis gravissimo, Marito suo desideratissimo Vidua moestißima paratas cupit; Omnes omnium ordinum Cives Academicos amice atq[ue] officiose invitat

Rostochii: Kilius, 1651

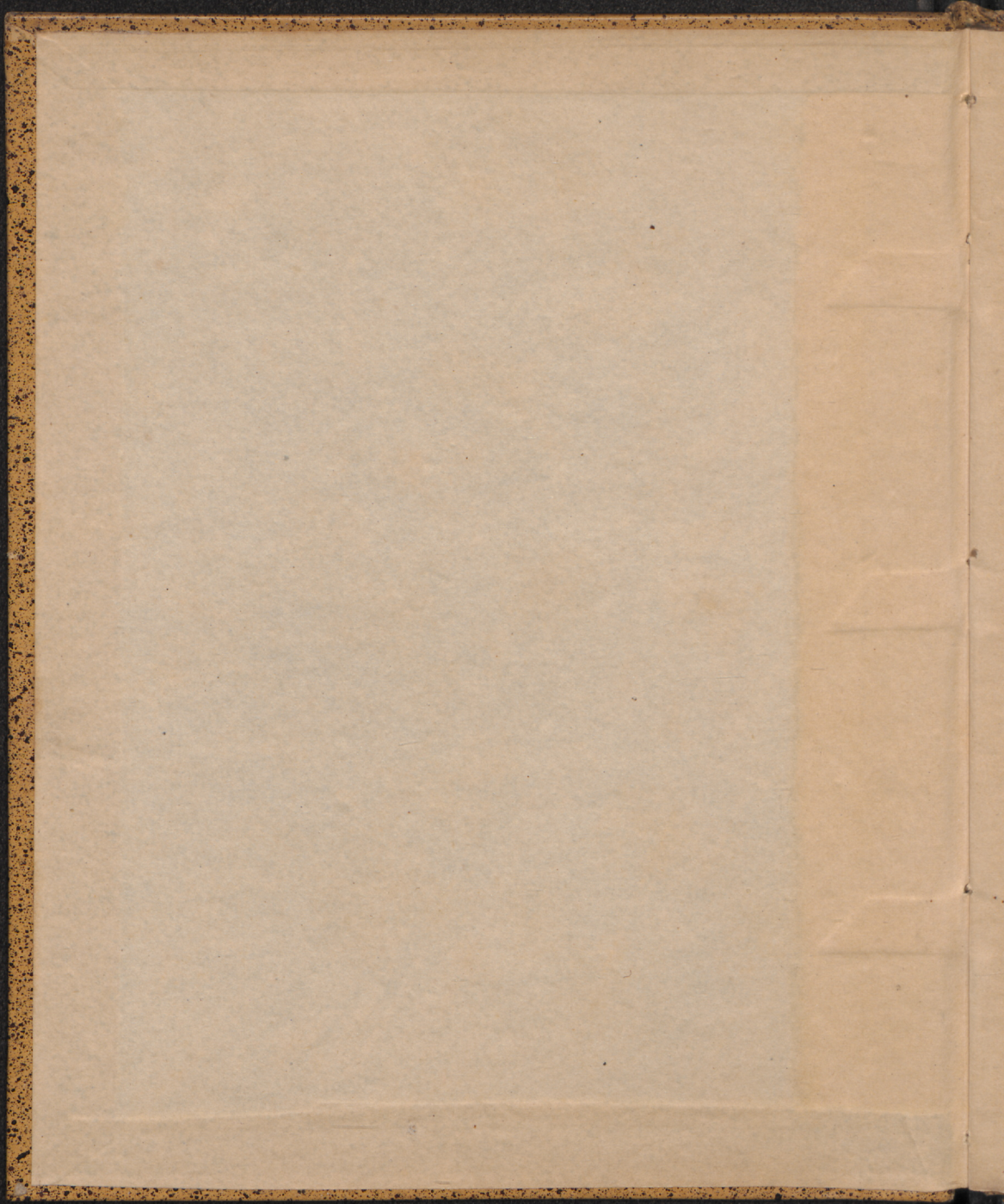
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn777433451>

Druck Freier Zugang

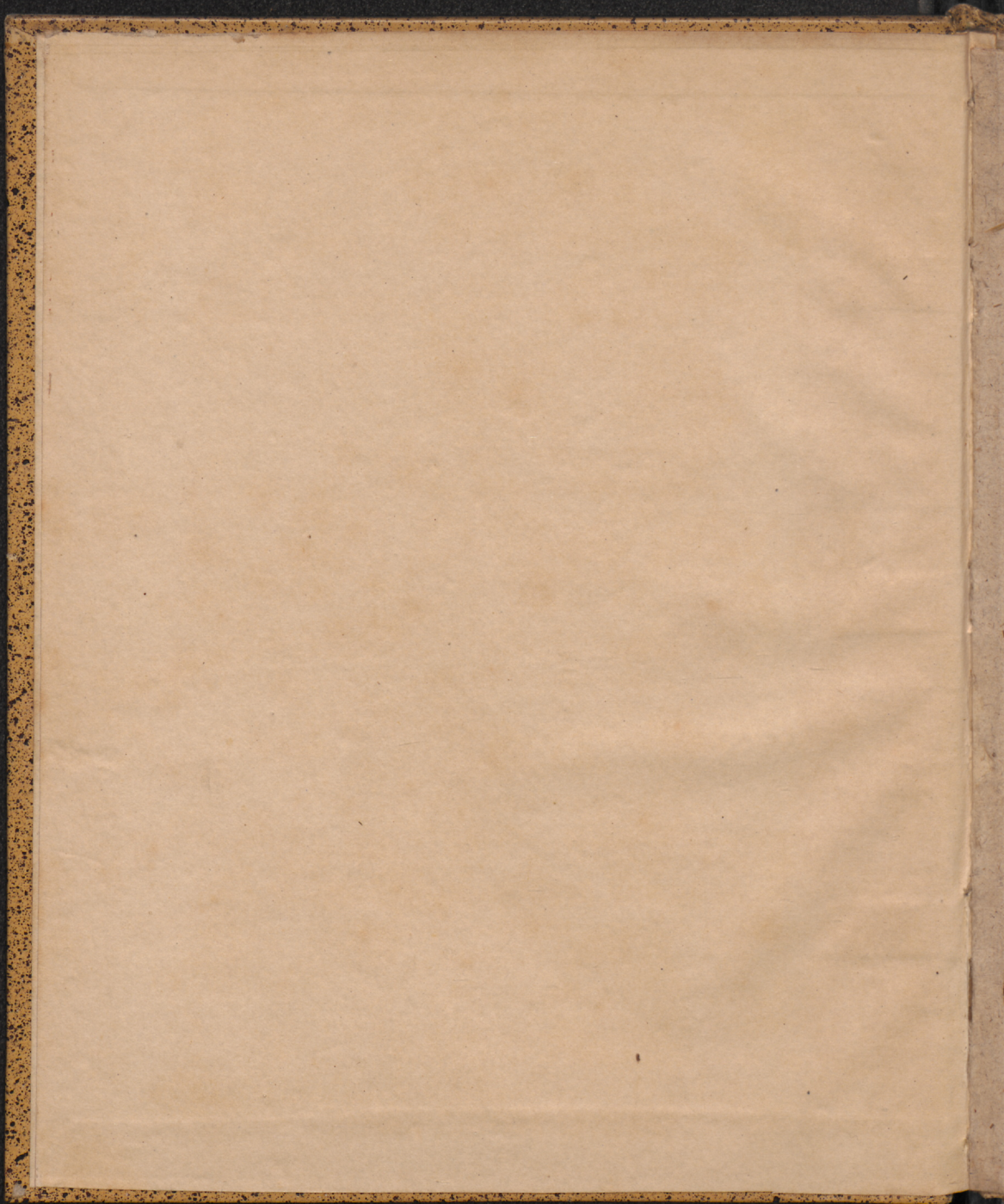

24/3
Schütze, N.,
in
Nie. Scharfenberg.

Rost. 1651.

PROGRAMMA

QVO

RECTOR

Universitatis Rostochiensis

NICOLAUS Schütze/J.U.D.

& Profess.

AD EXEQUIAS

QUAS

Viro Amplissimo atq; Consultissimo

DN. NICOLAO

SCHARFENBERGIO,

J. U. D. Consuli Reipub. Rostochi-
ensis gravissimo,

Marito suo desideratissimo

Vidua mestissima

paratas cupit;

Omnes omnium ordinum Cives

Academicos amicè atq; officiosè

invitati

RS(O)SC

ROSTOCHÆ,

Typis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.

ANNO M; DC. LI.

Mnes una manet vox, & calcanda semel via
lethi ait poëta: neque mortalium quisquam est, qui non natiuitate ipsa veluti contestatus sit finem. Unde initium à fine pendere signanter dixit Manilius:

Nascentes morimur, finisq; ab origine pendet. Qui versus apud veteres magnæ æstimationis fuit, adeò ut Monumento suo inscriberet eum Camillus Aquilius, homo Romanus & eruditissimus, ut ex hoc ejus sepulcri Epigrammate perspicitur. *D. M. CAMILLUS. AQUILIUS. SE. VIVO. SCRIBI. JUSSIT, SIC NON N. FUI. DEINDE. FUI. MODO. NON. SUM. ADSPICE, QUAM. SUBITO. MARCET. QUOD. FLORUIT. ANTE. ADSPICE, QUAM. SUBITO. QUOD. STETIT. ANTE. CADIT. NASCENTES. MORIMUR. FINISQUE. AB. ORIGINE. PENDET. ILLA. EADEM. VITAM. QUE. INCHOAT. HORA. RAPIT.* Simili doctrinâ capiendus ille Sillii Italici locus:

— *Cunctis stat terminus ævi,
Extremumq; diem primus culit.*

Si enim fieri possiet, vel ipsi vitæ mors inhæreret, adeò certa atque indubitata ea est. Quisquis enim ad vitam editur, ad mortem destinatur. Omnes eadem conditio de vinxit, cui nasci contigit, velut datâ syngraphâ aut pignore, mori restat, ubicunq; etiam illud, vel quandocunq; contingat. Ut igitur lex hæc universi est, & omnes natos alligat, ita eidem & satisfacere, debuit amplissimus Consul NICOLAUS SCHARFPENBERGIUS, vir antiquâ virtute & fide. Neque enim mors peñsi habuit, quod civitatis gubernacula tenebat, quod in Reipublicæ administratione, & quidem publici consilii principatu occupatissimus juxta

ac industrius singulariter erat. Epaminundam quidem,
viro præstante circa Leuctricæ pugnae tempus morbo
extincto, joco dixisse accepimus: ὦ Ἡρακλῆες, πῶς ἐχρόλα-
σεν ἀνὴρ ἀποθανεῖν ἐν ποσὶ τοῖς πράγμασι; Dii boni, quomodo
in tantis negotiis vacavit huic viro mortē obire? At Phi-
losophus rectè: vita festinat, ait, mors aderit, cui velis
nolis vacandum est. Fatalis dies violenter accedit
Quod si vero senex in domo, ut vetus habet verbū, bonū
signum est in domo: si in Republica sæpe plus valet
Senis umbra, quàm juvenis machæra: non potest certè
multum damni non accepisse domus SCHARFEN-
BERGIA, nec jacturam fecisse omninò nullam opida-
na Curia, quæ canis hac tempestate consiliis & veteranâ
robustâque auctoritate maximè indiget. Sed quemad-
modum cætera bona eâ lege nostro generi concedit
Deus, ut reddantur olim, qui dedit: sic nobis nec isto
tam utili viro perpetuò frui licuit. Cùm igitur in no-
stra manu non sit mutare atque corrigere, quod Deo vi-
sum est, reprehendere autem ac deculpare manifestæ
impietatis sit, veneremur potius bonitatem indulgenti-
ssimi Patris, ut ipse sarcire quod fecimus damnum, ipse
Civitati huic prospicere, ipse de successore novo co-
gitare velit, qui fortissimis consilii prudentiæque hume-
ris ad gravissimam hujus afflictissimæ Reipublicæ mo-
lem velut Atlas quidam sustinendam in partes veniat,
Sufficiat in ejus locum veræ pietatis & religionis aman-
tem, qui non ad opinionem aliorum, neque ad vanam
gloriam respiciat, sed id agat sedulò, ut potius sit quàm
videatur pius. Eligat Curium, quem dona & munera
non labefactent. Qui venalis, venalem Rempublicam
circumfert. Substituatur eum, qui sui potens legem sibi di-
cat, & ebullientes quandoq; affectus tanquam fluctus
quosdam, reprimat ac refrænet. quem non odium exa-

cerber, non irā, non amicitia à rectō tramite seducat;
misericordia à justitia & debitā severitate revocet: Sal-
lustianus ille Cæsar, quem in sago mundus horruit, in-
toga amavit: Omnes, inquit, homines, qui de rebus du-
biis consultant, ab odio, amicitia, ira, atq; misericordiā
vacuos esse decet. Malè cuncta ministrat Impetus, &
stimulat non rarò privati odii pertinacia in publicum
exitium. Refarciat jacturam tali viro, in cujus animo
avaritiæ monstrum sedem non fixit. Nam
— quæ reverentia legum.

Quis metus aut pudor est unquam properantis avarit
Reddat eum qui *SALUTEM REIPUBLICÆ PRO SUPREMA
LEGE* semper habeat; verbo, reddat is *SCHARFENBER-
GIO* non absimilem. Sed Deo curæ erimus, in cujus
bonitate immensa acquiescere, pietatis est: Interim quæ
SCHARFENBERGIO nostro suprema debemus officia, li-
benter & sedulò (cum huc necessitatis sumus adacti) ex-
hibebimus. Prodiit igitur in lucem d. IV. Novemb. anno
MD. LXXXVIII. patrem nactus virum amplissimum
& consultissimum Dn. D. *BERNHARDUM* Consu-
lem Reipub. Rostochiensis Seniore, singulari pruden-
tiā & morum integritate; matrem *AGNETAM* Weselins/
ex pervetustis *SCHMIDIORUM* & *HASELBECKORUM* familia
oriundam, fæminam rari exempli. Uteque ingenti & sin-
gulari indole, quæ se celeriter prodidit, natus erat, ita
maturè imbutus feliciter literis & institutus est domi.
Sed mox adultior, ut cultum majorem assumeret, Recto-
ri Scholæ opidanæ *M. PAULO TARNOVIO*, post SS. Theol.
Doctore in disciplinam traditus est. Sub hoc publico &
M. JOANNE VATHIO, post Ecclesiæ Neo-Brandenbur-
gensis Pastore fidelissimo, privato præceptore conati-
bus maximis & omni contentione nervorum, præter
Latinam Græcāq; eruditionem non Logicæ tantum
atque

atque Rhetoricæ tirocinia, sed rudimenta quædam Philosophiæ etiam fortunatissimis auspiciis excepit. Cum igitur his literis artibusque præclare instruxisset pectus, tum demum ad Jurisprudentiã, in qua vitæ tabernaculum collocare, & in cujus quasi sinu conquiescere decreverat, applicandum animum censuit: eamque ex *D. ERNESTO COTHMANNO & D. THOMA LINDEMANNO* celeberrimis Themidos Antistitibus per trienniũ adeo feliciter hauserat, ut Præside *D. LINDEMANNO* de *DOTIBUS* publicè disputare magnã cum laude posset, & ipsi Academiæ patres diligentia, studium, ac probitatẽ juvenis, tum excellentissimam indolem & collaudarent summopere, & omni affectu complecterentur. His fundamentis positis cum superstruxisset ejus molis partem, quam deformarat apud animum, cupiditas ipsum proficiscendi extra patriam incessit. Partim ut exornaret, quæ structa hætenus, partim ut adjiceret, quæ videbantur deesse. Anno igitur *1720. x.* cum esset annorũ duo & viginti Jenam concessit, ubi per biennium commoratus cæptum studii legalis cursum laudabiliter continuavit. At quia minus prosperã valetudine inibi utebatur, consilio Medicorum Lipsiam contendit, ubi cum aliis doctissimis hominibus tum *ROMANO JCTO* præstantissimo, qui id temporis in Academiã superiore loco docebat, ingenii simul & eruditionis præstantiam mirificè probavit. Inde Francofurtum ad Mænum digressus, hinc Argentoratum, Basileam Rauracorum & Genovam se contulit, perlustratisque Galliis, imprimis Lutetiã, urbe totius Galliæ primariã, Gennabo, Monte Pessulano in Angliam transfretavit, visisque Londinio, Oxonio, Cantabrigia aliisque magnificentissimis opidis in Belgium trajecit. Hic posteaquam notatũ dignissima rite observasset, in patriam hanc suam rediit. Et quia pertæsus iterum.

vitæque cælibis rerum ac fortunarum suarum sedem
certo loco collocare constituerat, animum ad rem uxo-
riam hortatu Suorum adjecit, & matrimonio sibi anno
1715. 106. X^o. junxit ANNAM Gulen, Virginem honestis-
simam, ex celeberrimâ KIRCHOVIORUM familia,
oriundam. Cum qua annos vixit duos & viginti sine
jurgio & offensa, ex eaque quinquies pater tres filios &
duas fæmellas sustulit. Majores natu ex utroque sexu
diem suum jam olim obiire. Superfunt BERNHAR-
DUS BALTHASAR qui præfens obitum Parentis sui
desideratissimi veris atque amarissimis lacrymis profes-
quitur: & NICOLAUS ERNESTVS, Prætoriano-
rum quos Serenissimus Elector Brandenburgicus Min-
dæ habet, Capitaneus: itemque SOPHIA quæ viro ad-
modum reverendo atque clarissimo Dn. JOANNI
QVISTORPIO SS. Theol. D. & Professore, atque ad
B. Jacobi Ecclesiastæ bene merenti, Collegæ nostro ami-
cissimo nupta Nostrum non ignobili prole reddidit
Avum. Soluta priore matrimonio, excessu optimæ &
amantissimæ conjugis, cum domum ducenda alia esset,
quæ regendæ familiæ atque domesticæ rei, quæ educan-
dis liberis, dum ipse officii partibus fungitur, præficeretur,
postquam viduvii molestias per biennium & quod
excurrit sustinisset, ad secunda vota transit, copulans
sibi nobilissimam & florentissimâ virginem ANGELAM
reverendi & nobilissimi doctissimiq; viri Dn. CON-
RADI ZOLNERI Capituli Lubecensis Canonici
filiam. Quicum undecim quasi annos summâ concor-
diâ suavissimæque, licet sine prole, exegit. Cum enim
ipsa maritum sedulò coleret, ad ejus nutum se totam
compararet, è publico venienti curas & molestias pla-
cido sermone abstergeret, rem domesticam singulari
indultria administraret; ille verò uxorem mutuo amore
com-

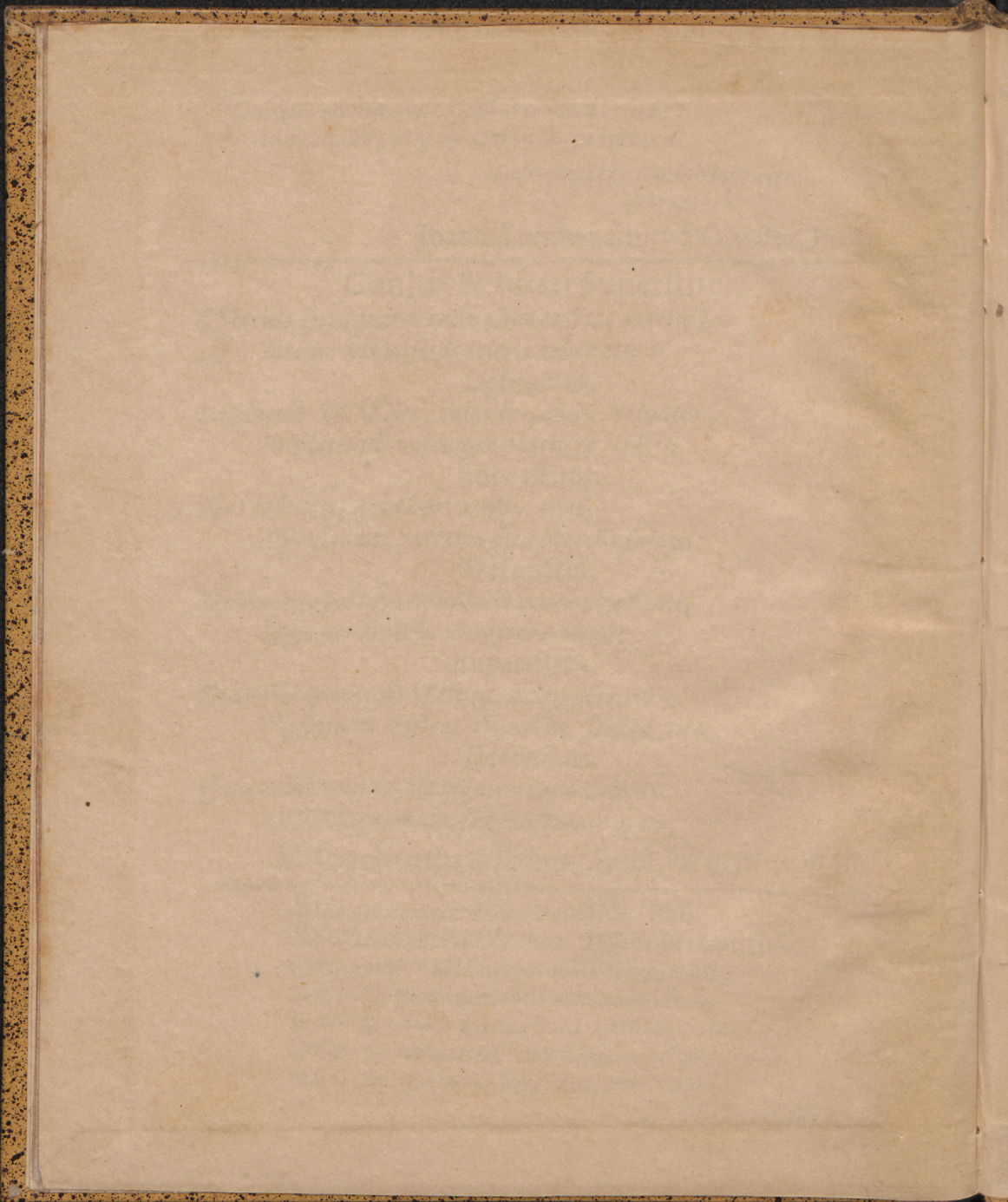
complecteretur, haud aliter fieri potuit. quàm ut perpetua inter illos concordia vigeret, quâ nullum optabilius bonum conjugibus evenire potest. Anno *CIO. 126. XVII.* Juris Professor extraordinarius ab amplissimo ordine, constitutus est, cùm ante Doctoris gradum solenniter assumisset Quo munere quantâ cum laude, quâ legendô ac disputando, functus sit, publicè constat. Anno *CIO. 126. XXVI.* ad Senatoriam dignitatem evectus est, quod munus ita sibi commendatû habuit, ut ad salutem publicam tanquam ad legitimam metam cuncta dirigeret. Cumq; prudentia ejus atq; integritas etiam foris innotuisset, & in oculos, in aures, in sermones hominum, sese diffudisset, inter Consiliarios ipsum adlegit Serenissima Danorum Regina **SOPHIA**, quod accidit anno *CIO. 126. XXVII.* De hinc amplissimus Senatus **SCHARFENBERGIVM** nostrum maximo consensu & mirificâ gratulatione totius urbis Consulem declaravit. Noverat quidem arduam rem esse Reipub. clavum cum laude tenere: & ita arduam, ut nemo unquam inventus sit, qui ab omnibus gratiam inire, laudem mereri potuerit: quocirca & **Æschynes** olim lætabatur se liberatum ab Attica Republica tanquam à rabiosâ cane: **SCHARFENBERGIVS** tamen noster noluit refragari Deo, qui hanc mentem amplissimo Senatui inspirasset, ut eum præ reliquis ad hanc dignitatem evehendum judicaret. In Consulatu, quem per annos **XX.** æquè ac Parens ejus laudabiliter administravit, nihil unquam ei tam grave, tam molestum, tam difficile erat, quod ille non pro incolumitate publica libenter susciperet, cujus procurandi gratiâ difficillimis etiam temporibus molestissimas legationes obire non recusavit. Missus fuit anno *CIO. 126. XXXI.* ad illustrissimum Comitem **JOANNEM TILLIVM** summum in **Germania** pro **Ferdinando I.**
Caesare

Caesare & Catholicis Principibus Belli ducem: anno MD. LXXII. Norimbergam ad invictissimum Suecorum Regem GUSTAVUM. Alegatus fuit aliquoties, ut publico bono consulere, ad Serenissimum Danorum Regem CHRISTIANUM IV. gloriosissimæ recordationis, & ante tres demum annos ad hodiernum Danorum Regem Serenissimum FRIDERICUM III. A quibus omnibus si non semper plenam patriæ salutem obtinere valuit, id operam tamen dedit, ut malum aliquod averteret. Erat velut Argus aliquis in omnia intentus, nunquam, etiam serenâ tempestate, oculos à clavo dimovebat, & quos mente habebat reconditos salutarium consiliorum thesauros, quoties opus erat, bono publico candide depromebat. Assessoris in Judicio Provinciali partes diversis temporibus bis sustinuit, iisque laudabiliter satisfecit. Ante quatuor quasi hebdomadas malè habere cepit: & quia senectus per se ipsa morbus, & nunquam nimis longè à morte abest, eas vires acquisivit malum, ut nullæ medicamentorum, quæ affatim suppetebant, virtutes pares essent. Itaque cum facile animadverteret jam non procul abesse ultimam illam rerum humanarum lineam, de anima rite procuranda seriò cogitare cepit. Itaque accessit ministro verbi peccata sua, ex animo super iis dolens, confessus, & mox salvari illa ac verè divinâ dape corporis & sanguinis Dominici partus & recreatus est. Non dubitans eo se nunc instructum viatico, ut in hoc novissimo suo itinere minimè deficere posse videretur. Etsi verò vires quotidie magis magisque imminuebantur, animus tamen usque ad extremum spiritum fortis & obfirmatus duravit, donec tandem è corporis domicilio, in quo annos sexaginta & tres tanquàm hospes præstantissimus commoratus fuerat, die ultimo Novemb. circa septimam & octavam vespertinam ad beatorum sedes placidissimè evolavit. Qui reminiscitur atque perpendit secum virtutes ac merita viri, intelligit facile, quod damnum, quam jacturam fecerit Respublica hæc amissione tanti viri, quem Senatûs columen & totius urbis quasi fulcrum fuisse ipselivor fatetur. Sed ferre mortales mortalia decet. Satius est, ut illius immortalis bono lætemur, quàm rebus humanis exemptum non profuturis lacrymis lugeamus, ne majorem ex nostra calamitate dolorem, quàm ex ejus beatitudine lætitiâ cepisse videamur.

Nunc autem cum Consulis nostri componendum funus sit, agite, CIVES ACADEMICI, & dignam reddite vicem tam diuturnis & maximis ejus meritis, virique tanti exequias omni officii genere prolixè & promptè exequimini. Quod ut faciatis, vos sedulo nunc monemus & adhortamur. P. P. d. VIII. Decemb. Anno MD. DC. LI.

Conventus fiet in aede B. Virginis sacræ ad H. l. pomeridianam

Inclita si calcare patris vestigia, primu
Est virtute annos antevenire, decus
Si laudem Doctrina aliquam laudata me
Et constans veræ religionis amor:
Nulla recusare ob Patriam discrimina, n
Dum vires, frangi est gloria mole, si
Publica privatis præponere, spernere c
Dona, Magistratus testis est arrha pi
Et tandem gelidam mortem si mente qu
Expectare, omnis summa caputq; b
SCHARFENBERG quis te vitam felicit
Quem Schola, Relligio & Curia nost
Ah! qui non paucos magna cum laude p
Et fructu Patriæ præfuit Ecce! cadit.
Hinc **SCHARFENBERG**I, tua laus
que manebunt,
Achonor usq; viget, gloria, fama vig
Donec erunt pietas, doctrina, modestia;
Quæ nullo extinguet turba maligna
Et quamvis tellus habeat nunc putre ca
Mens tamen in cœlis vivit amata De
Quæ Christi quoq; sub reditu, cū corpo
Vivet, & absq; ullo gaudia sine ferer
Joannes Bacmeister, M

Curatis amisso fluitat sine lege magistro,
Cum turbas tremulum sævior aura salum.

3

